

Розробник: Провотар Наталія Іванівна, кандидат географічних наук, доцент,
доцент кафедри економічної та соціальної географії

ЗАТВЕРДЖЕНО

«12» травня 2022 року

Завідувач кафедри

Міт проф. Костянтин МЕЗЕНЦЕВ

Протокол № 15 від «12» травня 2022 року

Схвалено науково - методичною комісією географічного факультету

Протокол № 6 від «29» серпня 2022 року

Голова науково-методичної комісії Н. К. доц. Наталія КОРОГОДА

«29» серпня 2022 року

ВСТУП

1. **Мета дисципліни** – сформувати в студентів здатність розв’язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми зайнятості і безробіття на регіональних ринках праці, виробити практичні навички з вибору й обґрунтування рішень державної та регіональної політики щодо зайнятості. Основний зміст дисципліни ґрунтується на застосуванні сучасних теорій та методів дослідження сучасних процесів на ринку праці із використанням комплексу міждисциплінарних даних та за умов недостатності інформації.

2. Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни:

Для успішного оволодіння знаннями з дисципліни «Географія праці» студенти повинні мати базові знання з основ суспільної географії, соціальної географії, географії населення та розселення, економічної географії;

вміти аналізувати причини та оцінювати наслідки демографічних і міграційних процесів для формування працересурсного потенціалу в регіонах;

володіти методами аналізу і синтезу географічної інформації, порівняльно-географічного аналізу, групування та типізації.

3. Анотація навчальної дисципліни:

Навчальна дисципліна «Географія праці» є складовою ОП «Урбаністика та міське планування» підготовки фахівців за освітньо-кваліфікаційним рівнем «бакалавр» у галузі знань 10 Природничі науки за спеціальністю 106 Географія. Дисципліна «Географія праці» є вибірковою і викладається студентам у 8 семестрі в обсязі 4 кредитів ECTS. Навчальна дисципліна присвячена вивченню теоретичних та методичних засад географії праці, основних концептів ринку праці, зайнятості та безробіття; моделей, кон’юнктури, галузевої та територіальної структури ринку праці; державного регулювання зайнятості.

4. Завдання вивчення дисципліни:

- ознайомлення студентів з просторовою організацією сфери зайнятості з врахуванням причинно-наслідкових зв’язків соціальних та економічних процесів на світовому, державному і регіональному рівнях (*ФК-2, ФК-7*);
- формування у студентів вмінь та навичок власного осмислення, доцільного та критичного використання теорій, концепцій, ідей для пояснення сучасних процесів на ринку праці на різних рівнях в контексті сталого розвитку суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні (*ЗК-1, ФК-7*);
- формування у студентів здатності зосереджуватись на якості та результаті при виконанні завдань щодо аналізу та виявленні причинно-наслідкових зв’язків на ринку праці, здатності працювати як самостійно, так і в команді (*ЗК-7, ЗК-12*).

5. Результати навчання за дисципліною:

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність*)		Форми викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
1.1	сутність сучасних теорій та концепцій ринку праці;	<i>Лекція, семінарські заняття, самостійна</i>	<i>Виступи, доповнення на семінарських заняттях,</i>	

		<i>робота</i>	<i>тематичні контрольні роботи, іспит</i>	
1.2	основні поняття та терміни для характеристики /аналізу/оцінки ринків праці;	<i>Лекція, семінарські заняття, самостійна робота</i>		
1.3	особливості впливу демографічних, міграційних та освітньо-кваліфікаційних процесів на відтворення трудових ресурсів;	<i>Лекція, семінарські заняття, самостійна робота</i>		
1.4	сучасні тенденції, основні просторові характеристики (якісні та кількісні) світового, національного та регіональних ринків праці;	<i>Лекція, семінарські заняття, самостійна робота</i>		
1.5	сутність регулювання ринку праці на різних ієрархічних рівнях.	<i>Лекція, семінарські заняття, самостійна робота</i>		
2.1	демонструвати знання та розуміння предметної області дисципліни при компонентній та комплексній характеристиці /аналізі / оцінці процесів формування, використання та розподілу трудових ресурсів у їх взаємозв'язку;	<i>Семінарські заняття, самостійна робота</i>	<i>Виступи, доповнення на семінарських заняттях, виконання індивідуальних завдань, тематичні контрольні роботи, іспит</i>	
2.2	розкривати причинно-наслідкові зв'язки процесів і явищ, які зумовлюють формування ринків праці різного ієрархічного рівня;	<i>Лекції, семінарські заняття, самостійна робота</i>		
2.3	кількісно і якісно аналізувати, визначати кон'юнктуру та рівень напруженості на ринках праці різного ієрархічного рівня;	<i>Семінарські заняття, самостійна робота</i>		
2.4	здійснювати моніторинг ринку праці та розробляти заходи регулювання ринку праці.	<i>Семінарські заняття</i>		
3	Комунікація: здатність використовувати комунікативні навички і технології, ініціювати пошук компромісних рішень, вміти реалізувати свої права та обов'язки як члена суспільства при вирішенні проблем функціонування ринків праці.	<i>Семінарські заняття, вирішення конкретних задач та ситуацій</i>	<i>Виступи, доповнення на семінарських заняттях, виконання індивідуальних завдань, іспит</i>	5%
4	Автономність та відповідальність: розуміння особистої відповідальності при аналізі та прийнятті управлінських рішень в сфері регулювання регіональних ринків праці.	<i>Семінарські заняття, вирішення конкретних задач та ситуацій</i>	<i>Виступи, доповнення на семінарських заняттях, тематичні контрольні</i>	5%

				<i>роботи, іспит</i>	
--	--	--	--	--------------------------	--

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами

Результати навчання дисципліни	1.1	1.2	1.3	1.4	1.5	2.1	2.2	2.3	2.4	3	4
Програмні результати навчання											
1. Використовувати інформаційні технології, картографічні та геоінформаційні моделі в галузях предметної області географічних наук (ПРН-4)							+	+	+		
2. Демонструвати вміння проводити польові та лабораторні ґрунтологічні дослідження (ПРН-5)		+	+	+		+	+	+	+	+	+
3. Застосовувати моделі, методи і дані природничих і суспільних наук, інформаційних технологій тощо при вивченні формування і розвитку об'єктів і процесів географічної оболонки (ПРН-7)			+			+	+		+	+	+
4. Виконувати дослідження географічної оболонки та її сфер за допомогою кількісних та якісних методів аналізу (ПРН-9)						+	+	+	+		
5. Аналізувати склад і будову природно- та суспільно-географічних об'єктів і систем (відповідно до спеціалізації) на різних просторово-часових рівнях (ПРН-10)			+	+	+	+	+	+	+		
7. Знати і пояснювати зміни в географічній оболонці з позицій концепції сталого розвитку (ПРН-15)							+	+	+		
8. Виявляти державницьку і громадянську позицію у професійній діяльності, використовувати комунікативні навички і технології, ініціювати запровадження методів комунікативного менеджменту на практиці, вміти реалізувати свої права та обов'язки як члена суспільства (ПРН-16)								+	+	+	+

7. Схема формування оцінки

Рівень досягнення всіх запланованих результатів навчання визначається за результатами виступів на семінарах, написання письмових тематичних контрольних робіт, іспиту.

Питома вага результатів навчання у підсумковій оцінці за умови її опанування на належному рівні така:

результати навчання – **1.1 – 1.5 (знання)** – до 50%;

результати навчання – **2.1-2.4 (вміння)** – до 40%;

результати навчання – **3 (комунікація)** – до 5%;

результати навчання – **4 (автономність та відповідальність)** – до 5%.

7.1. Форми оцінювання студентів

У курсі передбачено 2 змістові частини. Заняття проводяться у формі лекцій та семінарських занять. Завершується дисципліна іспитом.

Семестрове оцінювання: кількість балів, що студент отримує протягом семестру є

сумою балів, що були отримані при оцінюванні роботи на семінарських заняттях та виконанні тематичних контрольних робіт.

Організація оцінювання: Робота на семінарських заняттях оцінюється по виконанню, відповідно до графіка проведення семінарських занять. Тематичні контрольні роботи проводяться у тестовій формі.

Умови допуску до іспиту: рекомендований мінімум для допуску до іспиту – 36 балів. Для студентів, які набрали сумарно меншу від 36 балів (*рекомендований мінімум*) кількість, обов'язковою умовою для отримання допуску до іспиту є написання рефератів за питаннями пропущених чи недостатньо засвоєних тем.

Підсумкове оцінювання у формі іспиту проводиться в письмовому форматі. Максимальна кількість балів під час іспиту – 40, мінімальна кількість балів, що додаються до семестрових – 24 (*60% максимальної кількості балів, відведених на іспит*).

Загалом, формування оцінки спирається на «Положення про організацію освітнього процесу у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка», введеного в дію наказом № 716-32 від 31 серпня 2018 року.

7.2. Шкала відповідності оцінок

Відмінно / Excellent	90-100
Добре / Good	75-89
Задовільно / Satisfactory	60-74
Незадовільно / Fail	0-59

8. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Теми	Кількість годин		
	лекції	семінарські заняття	самостійна робота
Змістова частина 1 . Теоретичні та методичні основи географії праці			
<i>Тема 1.</i> Географія праці як суспільно-географічна наука.	2	2	2
<i>Тема 2.</i> Відтворення трудових ресурсів.	4	4	10
<i>Тема 3.</i> Концепт ринку праці. Концепт регіонального ринку праці.	4	4	8
Змістова частина 2. Світовий, національний та регіональні ринки праці			
<i>Тема 4.</i> Світовий ринок праці.	2	2	20
<i>Тема 5.</i> Національний та регіональні ринки праці в Україні.	4	4	10
<i>Тема 6.</i> Регулювання Світового ринку праці. Державне регулювання ринку праці.	2	2	10
<i>Тема 7.</i> Працевлаштування.	2	2	20
Всього	20	20	80

Загальний обсяг – **120 год.**, в тому числі:

лекцій – **20 год.**

семінарських занять – **20 год.**

самостійна робота – **80 год.**

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Мезенцев К.В., Мезенцева (Провотар) Н.І., Мостова І.О., Сайчук В.С. Географія праці: сучасні концепти та ринки праці регіонів : навчальний посібник. Київ: ВПЦ «Київський університет», 2014. 190 с.
2. Соціальна географія: Підручник. За ред. Л. Немець, К. Мезенцева. Київ: Фенікс, 2019. 304 с.
3. Чернявська О.В. Ринок праці: Навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2013. 522 с.

Додаткова:

1. Грішнова О. А. Економіка праці та соціально-трудова відносини: підручник. Київ : Знання, 2011. 391 с.
2. Гудзеляк І. Географія населення : навчальний посібник. Львів : Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2019. 232 с.
3. Закон України „Про зайнятість населення”. Законодавство України про працю. Київ, 1999.
4. Лібанова Е. М. Зовнішні трудові міграції українців: масштаби, причини, наслідки. Демографія та соціальна економіка. 2018. №2 (33). С. 11-26.
5. Любіцева О.О., Луків М.М. Географічний аналіз зовнішніх трудових міграцій з України. Географія і туризм. 2019. Вип. 47. С. 118–128.
6. Майданік І.П. Темпоральні характеристики зовнішньої трудової міграції в Україні. Київ: Інститут демографії та соціальних досліджень ім. М.В. Птухи НАН України, 2020. 255 с.
7. Малиновська О. А. Трудова міграція: соціальні наслідки та шляхи реагування. Київ, 2011. 40 с.
8. Мезенцев К., Провотар Н., Паренюк В. Економічні фактори регіональної диференціації безробіття та міграційних намірів молоді в Україні. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія «Географія». 2020. Вип. 1-2 (76-77). С. 16-23.
9. Mezentsev K., Mezentseva (Provotar) N., Mostova I. Spatial Aspects of Kirovograd Regional Labor Market Functioning. Часопис соціально-економічної географії, 2013, Вип. 14 (1). С. 57-62.
10. Mezentsev K., Pidgrushnyi G., Mezentseva (Provotar) N. Challenges of the Post-Soviet Development of Ukraine: Economic Transformations, Demographic Changes and Socio-Spatial Polarization // Understanding Geographies of Polarization and Peripheralization: Monograph / Henn S., Lang T., Sgibnev W., Ehrlich K. (eds). New York: Palgrave Macmillan. 2015. P. 252-269.
11. Мезенцев К., Провотар Н., Паренюк В. Економічні фактори регіональної диференціації безробіття та міграційних намірів молоді в Україні. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Географія, 2020, № 76-77. с. 16-23.
12. Мезенцева (Провотар) Н.І., Кривець О.О. Гендер і географія в Україні: Монографія. Київ: Ніка-Центр, 2013. 194 с.
13. Мезенцева (Провотар) Н.І., Кривець О.О. Гендерні аспекти ринку праці

- України. Вісник Київського університету, 2013, Вип. 60. С. 28-31.
14. Мезенцева (Провотар) Н.І., Стеценко Т.О., Стеценко О. С. Столичний регіональний ринок праці України: суспільно-географічна характеристика. Економічна та соціальна географія, 2013, Вип. 2(67). С.48-56.
 15. Мельничук А.Л. Проблема безробіття у сільській місцевості: вплив реформи децентралізації. Науковий вісник Херсонського державного університету. Географічні науки. 2021. №14. С. 13-18.
 16. Parynyuk V., Provotar N., Mezentsev K. Youth migration in Ukraine: regional dimension. Visnyk of V.N. Karazin Kharkiv National University, series «Geology. Geography. Ecology», 2021. Vol.54. P. 240-253.
 17. Провотар Н., Паренюк В., Рейманн М. Молодіжний ринок праці Естонії: безробіття та міграційні настрої студентської молоді. Економічна та соціальна географія. 2020. Вип. 83. С. 12-20.
 18. Управління персоналом та економіка праці : Навчальний посібник. За ред. Погорелова М. І. Харків : НТУ "ХП", 2015. 521 с